

RAZSVETLJENSTVO

- družbenozgodovinsko, duhovno, kulturno in ideološko gibanje ob koncu 17. in začetku 18. stol.
- najprej se je razvilo v Angliji in doseglo vrh s filozofskim empirizmom (izkustva), po letu 1700 pa se je razširilo še v Francijo kjer doseže vrh v krogu **Enciklopedistov** (Deni Didero, Žan Dalamber, Šarl D Monteskje, Žan Žak Ruso, ...)
- usmerjeno je proti krščanskim razlagam sveta in človeka, absolutizmu, fevdalizmu, plemiškim pravicam in nasploh proti razlikovanju med ljudmi
- odseva moč meščanstva, ki se osvobaj pritiskov države in cerkve ter zahteva socialne, politične in kulturne reforme
- uveljavi kritični, izkustveni in razumski način mišljenja → osrednji besedi sta **um** in **narava**
- človeka so razumelo kot razumsko-čutno bitje, ki ima pravico iskati in ustvariti zemeljski raj ter zadovoljiti svoje potrebe
- konča se 1789 s francosko revolucijo

- razsvetljenci so poudarjali moč in pomen razuma, čutnih zaznav, izkustva, zakonov narave, kritičnega mišljenja, vsega koristnega; zavračali so vdanost v usodo ter enostranske razlage boga, sveta in človega

- literatura je zabavna, poučna in koristna
- osrednja literarna vrsta postane **roman**
- lirika: poučne pesnitve, epigrama, deuzabne pesmi (anakreontika).
- epika: basen v verzih in prozi (Krilov, Lessing), roman, miselna proza (enciklopedisti).

RAZSVETLJENSTVO NA SLOVENSKEM

- je prelomno obdobje v razvoju slovenske književnosti
- za začetek velja letnica izida Pohlinove *Kranjske gramatike* 1768
- vrh je delo Linharta in Vodnika 1830 (prvi zvezek *Kranjske čbelice*)
- razsvetljenci se zbirajo v krožkih, oblikujejo program ter ga izpolnjujejo; objavljajo v Pisanicah
- izideta prvi slovenski pesniški zbirki *Štiri pare kratkočasnih novih pesmi* in *Pesme za pokušino*
- Vodnik začne izdajati *Lublanske novice*, uprizori se *Županova Micka* (rosjto slovenskega gledališča)
- pravo razsvetljenstvo se začne v Zoisovem krožku (Zois je denarno podpiral mlade ter jim bil tudi mentor)

- na literaturo vplivajo tudi barok, klasicizem, ...
- književnost je prilagojena manj izobraženem bralcu → razumljiva, poučna, zabavna

Valentin Vodnik

- rojen v Ljubljani
- opravljal je službo duhovnika ter gimnazijskega profesorja v Ljubljani
- objavljaj je v Pisanicah ter sodeloval s Zoisovem kožku
- navduševal se je nad Francozi in njihovim priznavanjem naravnih pravic narodov
- PESNIKOVANJE
 - o Pesme za pokušino
 - o Pesmi za brambovce
- ČASNIKARSTVO
 - o urejal in izdajal je prvi slovenski časnik Lublanske novice
 - o izdajal je Pratico (za razvedrilo)
- POUČNE KNJIGE – PRIROČNIKI
 - o Kuharske bukve (uvede kulinarične izraze)
 - o Babištvo
- ŠOLSKE KNJIGE
 - o Abeceda za prve šole
 - o Pismenost in gramatika za prve šole (slovnica)

Pesma na moje rojake (Dramilo)

- je narodno prebudna pesem
- nagovarja Slovence k razumnemu, naravnemu, delovnemu in poštenemu življenju, saj je to pogoj za napredek in srečo
- koristni s prijetnim ("utile et dulce") → v pesmi koristno
- naslov se nanaša na njegove rojake
- kitica: alpska poskočnica (posebna oblika verza in kitice, spesnena v plesnem ritmu s tričetrtinskim taktom, znana v ljudski poeziji, pri Vodniku in Linhartu; dvostopnični verzi so oblikovani iz dveh amfibrahov U - U U – U, vendar so popolni le lihi; rime so pretrgane - abcb)
- stopica: amfibrah (U - U), daktil (- U U) (polka in valček)
- ideja: razsvetljenska miselnost, optimizem; → Naj se Slovenci zbudijo, naj se zavedajo da jim zemlja nudi vse blagostanje, srečo, razvoj, če bodo le pridni in delavni.

Zadovolni Kranjc

- je izraz prebujene samozavesti kmečkega človeka.

Avtobiografija

- rojen v Zgornji Šiški v dedovi hiši
- v šolo gre z devetimi leti
- pisati ga nauči Kolenc
- prva šola je v NM (franciškanska), kasneje je v LJ pri jezuitih
- slovensko ga uči mati, nemško in latinsko pa se je naučil v šoli, iz lasnega veselja pa se je učil tudi francoščine in italjanščine
- Marko pohlin mu pregleda pesmi
- Zois in Linhart mu data za narediti koledar

Pergodbe

- basen
- nauk: vse se povrne

Anton Tomaž Linhart

- bil je v Zoisovem krožku
- je prvi slovenski komediograf in utemeljitelj slovenskega gledališča
- napisal je Županovo Micko in Ta veseli dan ali Matiček se ženi, ter Poskus zgodovine Kranjske (po Valvasorju), kjer so Slovenci obravnavani kot celota.

Ta veseli dan ali Matiček se ženi

Matiček pripravlja poroko z Nežko, katero zelo rad vidi tudi baron. Nenadoma se pokaže nepričakovana ovira, ki ima korenine še v preteklosti. Smrekarica uveljavlja svoje pravice do Matička, ker mu je bila posodila dvesto kron. Baron, ki hoče preprečiti poroko, dozdevno zmaga, ko mu Nežka obljubi sestanek v parku, hkrati pa mu vzbudi ljubosumnje, ko mu namigne, da gospa rada vidi študenta Tončka. Baron res sumiči gospo in jo zalezuje. Ko že misli, da je ženo zasačil, se mu vse podre. Baron ne pozabi osramotitve pred ženo, a še vedno noče privoliti v zaroko. Zdaj mu pride na pomoč Smrekaričina tožba zoper Matička. Naenkrat se izkaže, da mu je Smrekarica mati in baron je že drugič "naletel". Ko se baron že vda, se mu naenkrat sproži kanček upanja; pisemce, igla, povabilo na večerni sestanek. Baron je prepričan, da zapeljuje Nežko. Ker pa sta Nežka in gospa zamenjali vloge, ta dvori gospe. Tu je "naletel" tudi Matiček. Nezvestobo svoje neveste hoče maščevati s tem, da zapeljuje gospo. Ko je baron že trdno prepričan, da je dosegel svoje, pride resnica na dan, ki pokaže, da je baron že tretjič "naletel".

Toda konec dober, vse dobro. Matiček in Nežka sta dosegla svoje, baron se je pobotal z ženo, Žužek pa je s sinom našel tudi ženo.

Matiček je primer podložnega, ki naj bi ubogal gospodarja ne glede na vse ostalo. Toda Matiček ima v glavi več soli, kot njegov gospodar in jo zna tudi pametno uporabiti. S svojo domiselnostjo je barona večkrat speljal na led. Toda kljub vsemu je ostal zvest svoji nevesti, ki jo je brezmejno ljubil. Ko je mislil, da ga je prevarala, se je bil pripravljen spoprijeti s samim baronom.	Nežka je bila podobna Matičku, le da je bila ženska in so ji šle po glavi drugačne vrste spletkarij. Bila je ženska, ki se je znašla v vsakem položaju, ob vsaki priložnosti. Sploh se ni bala barona in gospodarice. Pomagala je celo spraviti barona na led, in to kar trikrat. Zelo je ljubila Matička, zanj je bila pripravljena dati vso svojo doto.	Baron Naletel ima zelo primerno ime, saj je v enem dnevu "naletel" ker trikrat. Dolgočasje in brezkrbnost sta ga privedli do tega, da je postal ukazovalen in zaverovan vase. Vse ženske so bile boljše od njegove žene, pa čeprav je ves čas vedel, da ga ljubi in da on ljubi njo.	Gospa je bila ženska, ki bi storila vse, da bi spet pridobila pozornost svojega moža. Pokazala je svojo spretnost v spletkah in moža večkrat speljala na napačno sled. Bila je zelo razumevajoča do malega Tončka in ga skrivala pred baronom.	Tonček je sramežljiv študent, ki mu je srce gorelo za gospo. Rad je imel ženske in dekleta. Zelo se je bal barona, saj bi skočilskozi okno, samo da bi mu pobegnili.
---	--	---	---	---

Ideja: med zdravim ljudstvom, ki brani svoje pravice, in gospodo, ki jim te pravice odvzema, je boj neizbežen. Bodočnost je na strani tlačenih, ker so bistri in ravnajo po zdravi pameti. Svoj cilj dosega, če je treba, tudi po nevarni, vijugasti poti, saj jih tako učijo vladajoči.

LJUDSKO SLOVSTVO

- s tem pojmom označujemo ljudsko besedno umetnost, ki živi in se prenaša ustno od predkrščanskih časov do današnjih dni
- ustvarjali so jo nadarjeni posamezniki, ki so bili tesno povezani z življenjem doma in v tujini
- med to vrsto uvrščamo tudi nekatere pesmi Kenka, Levstika, Gregorčiča, Kajuha, ...
→ pesmi so posatle ponarodele

• motivi so zlasti bajeslovni in prihajajo iz praslovanskega poganskega sveta

• pregovori, reki, rekla in uganke; delno začetki dramatike – obredja in verske igre

PESNIŠTVO – LIRIKA:

- **nabožne, ljubezenske, satnovske, vojaške, pivske, za otroke, ...**
- ljudska pesem: peta pesem (melodija, besedilo in ritem so neločljivo povezani); za njih so značilne variante
- nastajalo je predvsem ustno
- značilnosti ljudskega pesništva:
 - stvaren in jasen jezik z narečnimi posebnostmi
 - preprosta metaforika (komparacija, personifikacija, stalni pridevki)
 - pomanjševalnice
 - vzporednost (paralelizem) členov
 - ponavljanje
 - pretiravanje in stopnjevanje pomenov
 - zamenjan besedni red
 - stalna števila
- **pripovedne pesmi:**
 - predkrščanske in staroslovanske sestavine
 - junaške epike Slovenci nimamop zaradi izgube politične samostojnosti
- **Balade** so se v 18. stoletju imenovale škotske in angleške pripovedne pesmi o nenavadnih, zgodovinskih in tudi napol pravljicnih osebah, krutih pripetljajih, pogosto z bajeslovnimi osebami v mra_nem, dramati_no napetem ozračju. Sestavljene so bile v krajših kiticah, včasih z refrenom.
Primeri: Desetnica, Sirota Jerica, Zarinka in Son_nica, Gospoda Barodo, Mlada zora, Lepa Vida, ...
- **Romanca** je prvotno pomenila španske pripovedne pesmi iz 14. in 15. stoletja , ki so opevale junaške, tudi tragi_ne dogodke iz bojov z arabskimi Mavri. Po obliki in vsebini so bile umirjene, tudi vedre.
Primeri: Kralj Matjaž in Alenčica, Pegam in Lambergar, ...
SKUPNO: dramatično poudarjen dogodek, okoli katerega se splete daljša zgodba.
- **Izpovedne pesmi** izražajo doživljanje posameznika, zato so se ohranile

PRIPOVEDNIŠTVO – EPIKA:

- **pripovedke, legende, smešnice, ...**
- **Bajke** pripovedujejo o bogovih, božanskih junakih, o nadnaravnih silah, skratka o vsem, s čimer se ukvarjajo stara verovanja. (bajeslovje) Pri nas nastopajo v bajkah Kurent in mnoga nižja bajeslovna bitja: rojenice in sojenice, volkodlaki, povodni mož, psoglavci, idr.
Primeri: Pastirček, Vila, Vile v Gozdniku, Vesoljni potop, Kurent, ...

- **Pravljice** upovedujejo svet domišljije, v katerem se uresničujejo človekove predstave o dobrem in lepem, v katerem nemogoče naloge in preizkušnje čudežno rešljive in je dobrota vedno poplačana, zlo pa maščevano.
Primeri: Zlata ptica, Kraljična na zrnju graha, ...
- tudi **basni**

Lepa Vida

- ženska balada (posreduje usodo deklet in žensk, s pesniškimi sredstvi je poudarjena prizadetost in žalost žena zaradi težkih socialnih razmer in krute usode)
- tema: hrepenenje, življenje. → socialna, bivanjska
- ideja: materialno bogastvo ni pogoj za srečo
- podobno je napisal Cankar (simbolistična drama Lepa Vida)

-
- Vida živi v nevzdržnih socialnih razmerah (bolan otrok, star mož, težko delo)
 - hrepeni po boljšem življenju
 - zamorc ji ponuja boljše življenje → povabilo sprejme
 - živi v izobilju
 - spet hrepeni po domu (sprašuje luno in sonce po otrolu in možu)

Rošlin in Verjanko

- moška balada (motivi so prikazani z realističnim pogledom, pogosti so motivi krvnega maščevanja in medsebojnega obračunavanja, tragičen razplet dogodkov, pripovedni in dramski elementi)
- motiv krvnega maščevanja in materine nerazumnosti
- ima klasično trikotno zgradbo
- ima dramsko napetost, epsko pripovednost, ter lirsko _____

PREDROMANTIKA

- druga polovica 18. stoletja
- idilično pesništvo (lepota narave)
- okrepi se zanimanje za ljudsko slovstvo
- sentimentalizem in rousseajevstvo
- črn, grozljivi roman, fantastika in religioznost srednjega veka
- v dramatiki znova odkrijejo Shakespeara
- viharištvo → viharna čustva

ROMANTIKA

- je evropska umetnostna smer v prvi polovici 19. stoletja
- v Z Evropi se je razvijala med letoma 1800 in 1830, drugod pa pozneje, od 1830 do 1850
- na začetku je izraz romantika označeval nekaj manjvrednega – neresničnega, domišljjskega (značilno za roman)
- pozneje izraz dobi pozitiven prizvok in poudarja čustveno, zlasti melanholično, notranje lepo in plemenito
- viharni čas pripomore k širjenju in poglobljanju romantike (francoska revolucija → 1789 bratstvo, enakost in svoboda vseh ljudi)
- v spremenjenih družbenih razmerah nastaja nova miselnost, zavrne se razsvetljenska vera v vsemogočnost razuma
- svet romantikov je protisloven, osnovno občutje posameznika pa postane razkol med ideali in resničnostjo

- oblikovni zgledi iz starejše književnosti, zlasti iz ljudskega slovstva; ustvarjajo se nove oblike (pisemski roman, zgodovinski roman, ...)
- vodilno mesto ima LIRIKA (človekov notranji svet)
 - izrazito čustvena in razpoloženska, tudi socialna ali politična
 - pesniški jezik je izrazno naravnejši in metaforično bogatejši
 - **epsko pesništvo** – povesti v verzih
- PROZA
 - usoda romantičnega junaka je prikazana s slikovitimi dogodki in napetim dogajanjem
 - **dramatika** – lirske in epske prvine
- **tragikomedija, melodrama, dramska pesnitev, ...**

- ANGLEŽI:
 - **predromantika:** William Wordsworth, Samuel Coleridge
 - **romantiki:** George Gordon Byron, Percy Bysshe Shelley, John Keats, Walter Scott
- FRANCOZI:
 - **predromantik:** Jean-Jacques Rousseau
 - **romantiki:** Rene Chateaubriand, Alphonse de Lamartine, Alfred de Vigny, Victor Hugo, Alfred de Musset
- NEMCI:
 - **predromantiki:** Johann Gottfried Herder, Gottfried August Bürger, Johann Wolfgang Goethe, Friedrich Schiller
 - **romantiki:** Friedrich Hölderlin, Novalis, Heinrich Heine, Heinrich Kleist, Ernst Theodor Hoffman
- ITALIJANI:
 - **romantika:** Giacomo Leopardi, Alessandro Manzoni
- POLJAKI:
 - **romantika:** Adam Mickiewicz, Juliusz Stowacki

- ČEHI:
 - **romantik:** Karel Hynek Macha
- RUSI:
 - **romantika:** Aleksander Sergejevič Puškin, Mihail Jurjevič Lermontov
- SKANDINAVCI:
 - **romantik:** Hans Christian Andersen
- AMERIČANI:
 - **romantik:** Edgar Allan Poe

Johann Wolfgang Goethe

- rojen v cesarski družini
- pridružil se je viharištvu
- mladi so posnemali stil Wertherjevega in Lottinega oblačenja ter način njunega vedenja in čustvovanja.

Trpljenje mladega Wertherja

- pisemski roman
- Goethejeva kritika družbe
- zgodba o plemenitem in ljubečem, toda v življenju nesrečnem in tragičnem človeku
- vsebuje nekaj rousseajevskih prvin (pokrajina)
- vsa pozornost je usmerjena v Wertherjevo duševnost
- dolgi sprehodi v naravo
- pisma prijatelju Wilhelmu
- nesrečna ljubezen do Lotte (Albertova zaročenka); ne more se ji odpovedati → babičina pravljica o magnetni gori
- išče smisel življenja, obišče svoje korenine (rodni kraj), verjame v usodo
- vseskozi trpi, ter na koncu sprejme odločitev → samomor
- Wertherjevo počutje – svetobolje

Werther se umakne v podeželsko vasico, kjer išče preprosto življenje. Tam spozna nove ljudi in se zaljubi v Lotte, ki pa je že zaročena. Iz tega vzroka ji Werther ne izpove svoje ljubezni in se vrne v mesto, da bi pozabil nanjo. Njemu pa navidezno imenitna meščanska družba ne ustreza več, zato se znova vrne na vas, kjer živi zdaj že poročena Lotte. Werther niha med ljubeznijo ter kesanjem in obupom. Werther je sicer z Lotte in njenim možem sicer v prijateljskem odnosu, vendar mu Lotte reče, da naj ne prihaja več, ker so se pričele širiti govorice. Po tem dogodku ve, da je Lotte zanj izgubljena in se kesa, ker ji prej ni izpovedal svoje ljubezni. Pozneje se ustrelil z Albertovo pištolo in čez nekaj dni umre. Pokopljejo ga po drevo.

Faust

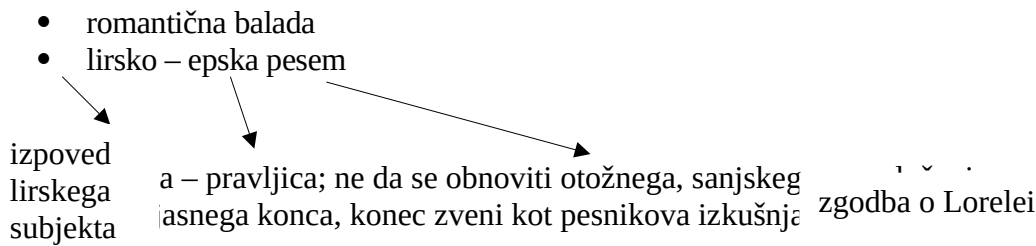
- bralna drama v dveh delih
- idejo je našel v srednjeveški zgodbi o alkimistu, vedeževalcu, astrologu, filozofu in pustolovcu Faustu
- Faust je prisposoba blodečega, neutješenežem nemirno iščočega evropskega človeka

Heinrich Heine

Na severu bor samotni

- pesem predstavlja dva drevesa ← resnica
- v teh drevesih spoznamo dva oddaljena človeka, eden zaman hrepeni po drugem

Lorelaj

- motivi: večer ob Renu, petje Lorelei, čolnar
- tema: pogubna in varljiva ljubezen
- pesem obstaja tudi v nemškem ljudskem slovstvu

George Gordon Noel Byron

- rojen v Londonu
- živel v neurejenih družinskih razmerah, imel nesrečno otroštvo, bil šepav, nenavadno lep
- imel ženo, vendar jo je zapustil po 1 letu
- bil je zaljubljen v polsestro Avgusto – pisal ji je ljubezenska pisma
- sprl se je z angleško plemiško družino ter za vedno zapustil Anglijo
- odšel v Grčijo, da bi se boril za svobodo proti Turkom
- umrl v Grčiji za malarijo

Romanje Grofiča Harolda (Slovo)

- "Sveta jaz nisem ljubil in ne mene svet; ..." ← označi svojo pozicijo v družbi
- v pesmi je svet opisan z njegovega zornega kota
- prva kitica je zelo negativno usmerjena; govori o puhlem svetu, ter o smrti
- druga kitica je pozitivno usmerjena, saj se izkaže kot sposoben gentlemanstva, ter verjame "da sreča ni le sen, in ne dobrota le ime"

Parizina

- epsko-lirska pesnitev o veliki in nesrečni ljubezni
- dogajanje je podobno Romeu in Juliji
- motivi: nezakonski sin, nezvestoba, romantična strast, kazen za greh
- tema: nesrečna ljubezen med mačeho in pastorkom
- Azo odkrije ljubezensko zvezo med ženo Parizino ter njegovim nezakonskim sinom Hugom. Sina da obglaviti, za Parizino pa se izgubi vsaka sled. Azo zadnje dni preživi v samoti in trpljenju zaradi storjenega dejanja.

Giacomo Leopardi

- je pesnik bolesti in ničevega življenja
- velja za največjega pesimista in pesnika tedanjega časa
- mati ga je zapirala v knjižnico
- bil je iznekažen in reven
- v šole ni hodil, saj je bil prešibkega zdravja
- kasneje je živel brez stikov z ljudmi
- umrl je v veliki revščini

Sam sebi

- pesnik spozna da bi raje živel polno, čustveno življenje, kljub temu da so ta čustva lahko nesrečna, kot pa da je povprečen
- pesnik boleče doživlja svet ("dovolj si utripalo srce")
- pride do spoznanja, da je svet ena sama velika prevara; da ne vidi več svojega pomena – ne vidi smisla za njegov obstoj

Aleksander Sergejevič Puškin

- potomec stare plemiške družine
- prebiral je tuje knjige; varuška mu je pripovedovala stare ruske pravljice
- poročen je bil s 17-letno dvorno damo
- da bi branil ženino čast, je izzval dvoboj in bil smrtno ranjen

Zimski večer

- pesnik najprej opisuje zunanjo naravo (burja, snežni metež, ...), potem ogovarja starko; hrepeni po pravljicah → metaforično: po brezskrbnem življenju

Jevgenij Onjegin

- Puškinovo najpomembnejše delo
- roman v verzih, napisan po zgledu Byronovih pesnitev

Jevgenij Onjegin se je rodil v premožni družini, ki je pripadala visokemu družbenemu sloju v Rusiji. Temu primerno so ga tudi vzgojili. Kot mlad fant je hodil na zabave, kjer je bil zelo priljubljen zaradi svoje duhovitosti, vljudnosti in bistrosti. A kmalu se je navlečal tega življenja in prenehal je hoditi na zabave, ki so ga le še dolgočasile. Ker mu je bilo doma dolgčas je poskušal pesniti a mu pesnenje ni šlo od rok. Nato si je priskrbel knjige, da bi bral, vendar ga niso zanimale. Ko je Onjeginu umrl oče so očetovi upniki hoteli dobiti njegovo dediščino. Ker se ni hotel prepirati in hoditi po sodiščih jim je vso dediščino kar prepustil. Kmalu za tem mu je umrl stric in po njem je podedoval več tovarn, gozdov in pašnikov. Sprva se je kratkočasil z ogledovanjem svojih gozdov in pašnikov, vendar se je tudi tega kaj kmalu naveličal. Jevgeij je dal svojo zemljo podložnim kmetom poceni v najem. Vsi sosedje so ga po tem dejanju imeli za čudaka. Najprej so ga vsi želeli obiskati a je vedno odšel s konjem na sprehod, ko se je pokazal kakšen obiskovalec. Vsi sosedje, užaljeni ker se jih je izogibal, se niso več menili zanj. Kmalu za tem je v soseščino prišel Vladimir Lenski, lastnik bližnjega posestva. Lenski je bil še naiven in pravo nasprotje Onjegina, ki ga ni nič več zanimalo. Vendar se tudi Lenski ni kaj preveč zanimal za sosede. Kaj kmalu sta se Lenski in Onjegin spoprijateljila. Veliko časa sta prebila drug z drugim in se pogovarjala o vsem mogočem. Nekega dne pa se je Lenski zaljubil v Olgo Larin, sosedovo hši. Lenski in Olga sta nato veliko časa preživljala skupaj. Enkrat pa je z Lenskim šel tudi Onjegin na obisk k Larinovima. Tam sta se Onjegin in Tatjana, Olgina sestra prvič videla. Tatjana se je kmalu potem s časom zaljubila v Onjegina, ki pa ni ničesar čutil do nje. Ker Onjegina dalj čas ni bilo k Larinovima, mu je Tatjana napisala ljubezensko pismo v katerem mu je izpovedala svojo ljubezen. Šele čez dva dni pride Onjegin zvečer k Larinovima. S Tatjano se sestane v parku pri hiši. Tam ji Onjegin pove, da ga ne zanima zakonsko življenje in da ni zaljubljen vanjo. Potem jo še opozori, da naj ne odkrije srca vsakomur, ker bi jo kdo lahko le izkoristil. Pozimi, ko je Tatjana imela god, je na godovanje povabila tudi Onjegina, pri čemer ji je pomagal Lenski. Ko sta Onjegin in Lenski prišla na Tatjanino godovanje pa se je Tatjana lotila omedlavica. Ker je Onjegin mislil, da Tatjana svojo omedlevico hlina, se je želel maščevati Lenskemu, ker ga je povabil na njen god. Onjegin nato, da bi se maščeval Lenskemu, ves večer pleše z Olgo. Ko Lenski opazi, da se Onjegin cel

večer ukvarja samo z Olgo, v jezi odide iz zabave. Naslednjega dne pa Onjegin dobi pismo, v katerem ga Lenski poziva na dvoboj. Takoj naslednjega jutra se nekdanja prijatelja dobita pri mlinu. Dvobojevala sta se s pištolama, po vseh predpisih dvobojev. Čeprav je bilo obema žal, da sta se sprla, sta bila preponosna, da bi se pobotala. Tako je Onjegin Lenskega v dvoboju ubil. Olga je kmalu prebolela smrt Lenskega in se poročila z drugim. Po tem neljubem dogodku se je Onjegin odpravil na potovanje. Tatjana, ki je bila že dosti stara za ženitev, pa ni na vasi našla nobenega ženina. Zato so se domači odločili, da jo pošljejo v Moskvo, kjer naj bi našla ženina. Tam je stanovala pri sorodnici. Kmalu so jo vpeljali v visoko družbo, kjer se je vanjo zagledal neki ruski general. Tatjana se je, ne glede na to, da je še vedno ljubila le Onjegina, poročila z generalom. Čez več let, pa pride Onjegin v Moskvo, kjer sreča Tatjano. Tatjana se ob srečanju vede hladokrvno in ne pokaže svojih čustev do Onjegina. Tedaj se zaljubi v Tatjano, ki čeprav je še vedno zaljubljena vanj, noče imeti nobene ljubezenske zveze z njim in ostane zvesta svojemu možu. Jevgenij Onjegin je tragična oseba. Že na začetku svojega življenja, ko je prišel v visoko družbo je hodil samo na zabave in živel neplodno življenje. Ko pa se naveliča takih zabav, mu postane vse dolgočasno. Tudi Tatjanina ljubezen ga ne iztrga iz dolgočasje. Šele kasneje, ko se vrne s potovanj iz Moskve ise zave, da pravzaprav ljubi Tatjano. Vendar je to tedaj že prepozno, ker je Tatjana poročena in je zvesta svojemu možu.

Pikova dama

Mihail Jurjevič Lermontov

Jadro

- antični motiv morja in čolna
- jadro: metafora za pesnika; simbol človeka vrženega v življenje
- morje: metafora za življenje
- tema: želja po burnem življenju; pesnikova življenjska situacija, njegov boj in iskanje → bivanjska
- ideja: pesnik si želi burno, viharo življenje, ne pa varnega pristana

Ta dolgčas, ta žalost

- pesnik govori o dolgčasu in žalosti, o hrepenenju po ljubezni ter o življenju brez strasti; bežijo leta, najlepša leta, vendar nima nikogar za ljubiti, deliti strasti
- spoznanje: življenje je "bedasta šala"
- to razpoloženje se imenuje handra oz. splean.